

Thảm Kịch Gia Đình

Truyện ngắn của Nguyễn Ngọc Hoa

Tối thứ Sáu là “đêm gia đình” của chúng tôi. Buổi chiều, khi sửa soạn cho Mạc đi ra ngoài, tôi và Quỳnh Châu thường phân vân không biết chọn đi ăn tối ở đâu; tiệm ăn hợp khẩu vị và vừa túi tiền thì nhiều và sà sà như nhau, không dễ gì lựa. Hai vợ chồng thường “đưa banh” qua lại, tôi hỏi câu đầu tiên,

“Hôm nay em muốn ăn gì, ở đâu?”

“Tùy chồng, anh cho đi đâu thì em đi đó,” Quỳnh Châu nhân nhượng.

“Thật không? Anh chọn chỗ không vừa ý thì không được than phiền đâu nhé,” tôi “dọa.”

“Ông dông nói lạ chưa? Hồi giờ vợ này than phiền hồi nào mà bị chồng ‘la’?”

Hôm ấy, đầu tháng Giêng năm 1977, trước khi tôi tung ra “quả banh” thường lệ, Quỳnh Châu mỉm cười chặn đầu,

“Bữa nay em tránh cho chồng một quyết định *nhớn* (lớn) vì đã biết mình đi ăn đâu rồi.”

“Thật vậy sao, *mụ* vợ ‘ngon lành’ của *nòng* (lòng) anh?” tôi cười nụ.

“Vợ anh ‘ngon lành’ cũng không thể bằng miếng bít-tết của *steak house* Long Horn ngon số một Bismarck. Còn ‘ngon’ hơn nữa là hồi chiều bác Kiệt gọi điện thoại mời mình đi ăn cơm tối. Biết *tỷ* (ý muốn thầm kín) em, bác mời đi ăn Long Horn.”

“Steak house” là tiệm ăn mà món đặc biệt là thịt bít-tết, Quỳnh Châu thích ăn bít-tết nướng “rare,” bên ngoài hơi chín nhưng bên trong còn sống đỏ, và tôi chỉ dám *chơi* “medium-rare” là tái vừa vừa như ăn phở tái. Bác Kiệt là người Việt tỵ nạn giữ chức vụ cao nhất trong chính quyền tiểu bang. Năm 1958, bác sang North Dakota học ngành sư phạm rồi về nước dạy học và mở trường dạy Anh văn độc nhất ở Nha Trang. Tháng Tư năm 1975, bác và gia đình di tản và định cư tại San Jose ở bắc California. Một người bạn học cũ của bác làm tổng quản đốc nha Giáo dục Quận chúng North Dakota mời bác lên làm phụ tá tổng quản đốc đặc trách giáo huấn học sinh tỵ nạn.

Sống xa gia đình, bác Kiệt xem vợ chồng tôi và Mạc như người thân. Bác ăn nói khéo léo như một nhà ngoại giao, dịu dàng và niềm nở với mọi người, và nói tiếng Anh giỏi và hay hơn người Mỹ. Các thầy giáo trung tiểu học kính nể bác là bậc thầy và hay nhắc tới thành ngữ “water off a duck’s back” mà trong một bài thuyết giảng về giáo dục, bác dịch từ “nước đổ đầu vịt” để gọi đùa việc hoài công dạy dỗ các học sinh cứng đầu khó dạy, rầy la thế nào cũng không được.

Đợi đến cuối bữa cơm thịnh soạn, bác Kiệt mới tung ra “quả bom” bất ngờ,

“Hôm nay là bữa cuối, chắc còn lâu bác mới gặp lại anh chị.”

“Bác về California với bác gái, sao giờ mới cho tụi cháu biết?” tôi giật mình ngạc nhiên.

“Không phải thế. Mới đầu tuần này, mấy người bạn cũ gọi mời bác lên Hoa Thịnh Đốn làm việc cho một dự án rất quan trọng liên quan tới cộng đồng người Việt. Bác phải nhận lời,

dù phải bỏ ngang công việc đang làm. Ngoài anh chị, chỉ có ông *sếp* hiện tại của bác biết bác ra đi, anh chị giữ kín chuyện này giùm bác,” bác căn dặn.

Mùa hè năm sau (1978), bác Kiệt bắt chọt trở lại thăm vợ chồng tôi và cũng mời đi ăn tiệm Long Horn. Mạ đã hơn hai tuổi và biết ngồi một mình trên *high chair* là ghế cao cho trẻ con ngồi ăn. Sau bữa ăn, bác về *apartment* của chúng tôi uống cà-phê và tiếp tục hàn huyên. Bác nói lý do ra đi năm trước,

“Chắc anh chị đọc báo và nghe tin tức tòa án liên bang ở Hoa Thịnh Đốn xử cựu sinh viên Việt du học tại Hoa kỳ tên Dũng và nhân viên cao cấp bộ Ngoại giao tên Richard về tội ăn cắp và chuyển tài liệu mật của chính phủ Hoa kỳ cho Việt Cộng (‘VC’), và đại sứ Việt Cộng tại Liên hiệp quốc (‘LHQ’) tên Thơ bị trục xuất về nước?”

“Nhân chứng then chốt là một phụ nữ người Việt tên Ái Mỹ, phải không bác?” Quỳnh Châu reo lên.

“Cô ấy có lẽ lớn hơn anh một, hai tuổi,” bác nhìn tôi, “Do liên hệ gia đình và hoàn cảnh éo le, cô trở thành điệp viên cho sở Trung ương Tình báo CIA và cục Điều tra Liên bang FBI. Bác trông coi toán ngữ học dịch tài liệu Việt ngữ mà mấy tay gián điệp chuyền tay nhau,” bác Kiệt nhớ lại chi tiết vụ án và kể lại.

* * *

Ái Mỹ quê ở vùng Cần Thơ - Chương Thiện là con thứ tư trong một gia đình bảy người con: Anh lớn tên Ngô, hai chị song sinh kế tiếp rồi đến nàng, cậu em tên Thủy, và hai cô em gái nhỏ. Cha cô là ông Sáng hồi trẻ làm giáo viên tiểu học, tham gia cuộc kháng chiến chống Pháp của Việt Minh, và từng bị Pháp bắt giam tù. Bà Sáng rất yêu chồng, nhưng chống đối đường lối chính trị của ông khi thấy Việt Minh trở thành Cộng sản (“CS”) xảo trá và gian ác. Sau Hiệp định Genève 1954, ông chia tay vợ và sáu đứa con đưa Ngô ra bắc tập kết; lúc ấy Ái Mỹ lên chín. Tuy nhiên, ông trở lại miền Nam lẩn lút hoạt động trong tổ chức gọi là Mặt trận Dân tộc Giải phóng Miền Nam (“MTDTGPMN”) rồi được cử làm đại sứ MTDTGPMN tại Nga Sô tới năm 1975. Ngô được gửi sang Nga Sô du học và trở thành chuyên viên hỏa tiễn điều khiển trong quân đội Cộng sản Bắc Việt (“CSBV”).

Một thân một mình với sáu đứa con dại, mẹ Ái Mỹ mở tiệm và trường dạy may để nuôi con. Sau vụ VC tấn công Tết Mậu Thân (1968), Thủy tình nguyện gia nhập Không quân Việt nam Cộng hòa, được gửi sang Hoa kỳ học lái phi cơ trực thăng, và bị tử nạn khi bay tập. Một chị song sinh lấy chồng Mỹ rồi theo chồng về nước, và chị song sinh kia cũng sang Hoa kỳ sống. Ở Sài gòn, Ái Mỹ làm việc tại câu lạc bộ Sĩ quan Độc thân Rex của quân đội Hoa kỳ, gặp gỡ và yêu thương Jayden là sĩ quan Hải quân, và sang Hoa kỳ thành hôn với anh. Đầu năm 1975, hai vợ chồng và cậu con trai sống ở Hạ Uy Di là nơi Jayden phục vụ. Còn lại bà mẹ và hai cô út ở Sài gòn.

Tháng Ba năm 1975, khi tình hình trở nên tồi tệ và báo chí Hoa kỳ tiên đoán miền Nam sẽ rơi vào tay CS, Jayden xin nghỉ phép 30 ngày lén về Sài gòn tìm cách đưa mẹ và em vợ ra khỏi Việt nam, mặc dù quân nhân Mỹ không được phép vào Việt nam nếu không có sự vụ lệnh. Trong lúc ở Sài gòn Jayden loay hoay không có lối thoát, ở Hạ Uy Di Ái Mỹ đánh liều gọi điện thoại cho vị tướng tư lệnh Hạm đội Hoa kỳ tại Thái bình dương, nêu rõ chức vụ của cha trong MTDTGPMN,

trình bày nguy cơ chồng và mẹ và hai em đang gặp, và xin cứu giúp. Để đền đáp, nàng hứa sẽ cộng tác với chính phủ Hoa kỳ nếu và khi cần đến. Nhờ vậy, Jayden được tòa Đại sứ Hoa kỳ ở Sài gòn cung cấp phương tiện trở về, và cuối tháng Tư bà mẹ và hai cô em được di tản bằng máy bay ra khỏi nước. Và Ái Mỹ trở thành điệp viên CIA.

Hơn hai tháng sau, nhân đọc bản tin trên tờ *Japan Times* cho biết đầu tháng Tám ông Sáng đại diện chính phủ MTDTGPMN tham dự hội nghị quốc tế chống bom nguyên tử và khinh khí tại Đông Kinh, Ái Mỹ cùng đưa con trai năm tuổi bay sang Nhật gặp cha. Sau 21 năm xa cách, hai cha con vẫn thương yêu nhau, nhưng nàng không che dấu lòng thù ghét VC tàn bạo dã man và ông nhất quyết cho rằng Mỹ đã giết Thủy để trả thù ông. Ông buồn rầu,

"Ba không thích cái vĩ và không hề muốn thay đổi ý kiến của con."

Ông Sáng nhờ Ái Mỹ đưa mẹ sang Pháp để ông gặp và rước về Việt nam sống quãng đời còn lại bên ông. Nàng vâng lời chạy giầy tờ đưa mẹ sang Ba Lê gặp cha. Trong hơn một tuần bên nhau, ông bà Sáng cùng nhau nhắc lại những kỷ niệm êm đẹp ngày xưa. Khi nói chuyện *theo chàng về dinh*, bà cười cười hỏi,

"*Tui* về Sài gòn mấy thằng cán ngố nó làm gì *tui*, anh biết không?"

"Sao em dùng danh từ không đẹp để gì cả vậy?" ông chau mày nhưng gượng trả lời, "Em về thì mấy *ảnh* sẽ mời em lên nói chuyện, chắc là biểu đi học tập ít ngày."

"Trong Nam *tui* chỉ có danh từ đó để kêu họ. *Tui* khôn hơn *tui* cán ngố, không làm gì ác độc như anh Ba Duẩn của anh, và thương nước thương nòi hơn bác Hồ của anh, *tui* có tội gì và ai có quyền dạy *tui* học với tập?" bà nhìn thẳng vào mắt ông; "anh Ba Duẩn" là Lê Duẩn tổng bí thư của đảng CS quyền hành cao nhất nước.

"Em bỏ nước ra đi khi toàn dân chào mừng cách mạng, em lại cho con lấy chồng Mỹ," ông hạch tội bà.

Thế là ước mơ đoàn tụ của ông bà thành mây khói. Trong chuyến đi Ba Lê đó, Ái Mỹ có cơ hội gặp gỡ và thân cận với Phái bộ Ngoại giao MTDTGPMN và tòa Đại sứ CSBV. Họ chiêu mộ nàng làm việc cho Hà nội bằng cách về Mỹ vận động dư luận quần chúng đòi chính phủ Hoa kỳ bồi thường chiến tranh và mong muốn Jayden "tiếp tay nhạc gia" bằng cách đánh cắp tài liệu chiến lược của Hải quân Hoa kỳ. Theo chỉ thị của CIA, Ái Mỹ và Jayden dọn nhà sang Hoa Thịnh Đốn, và nàng giữ vai trò điệp viên nhị trùng. Nàng cũng lên Nữ Ước thăm viếng ông Thơ ở LHQ là bạn cha nàng.

Dùng một công ty xuất nhập cảng đồ sứ làm bình phong, Ái Mỹ bay sang Ba Lê thường xuyên và được các viên chức VC đưa đi tham dự hoạt động của hội Người Việt Đoàn kết và những nhóm thân Cộng khác tại Pháp. Họ trao tài liệu cho nàng phổ biến ở Hoa kỳ và ra lệnh cho nàng tiếp xúc với các nhóm thân Cộng và điệp viên thuộc mạng lưới tình báo VC khắp Hoa kỳ.

Đến đây vai trò điệp viên của Ái Mỹ trở nên phức tạp. Theo luật pháp Hoa kỳ, CIA chỉ hoạt động ở ngoại quốc, nhiệm vụ phản gián ở quốc nội do FBI đảm trách, và hai cơ quan hoàn toàn độc lập với nhau. Nhất định hoàn thành sứ mạng chống Cộng, nàng cứng rắn yêu cầu giám đốc CIA và FBI đặc cách cho phép nàng làm việc cho cả hai cơ quan. Được chấp thuận, nàng trở thành kẻ đưa tin và chuyển tài liệu "đặc lực" cho VC, ở Hoa kỳ và từ Hoa kỳ sang Âu châu. Trước khi

chuyển tài liệu tới người nhận, Ái Mỹ giao cho CIA và FBI chụp hình; toán thông dịch của bác Kiệt cấp tốc dịch văn bản Việt ngữ ra Anh ngữ để ứng phó với việc bất ngờ.

Cựu sinh viên du học Dững có tên Mỹ Daniel là nhân viên tình báo VC quan trọng ở Hoa Thịnh Đốn. Cha anh từng là luật sư nổi tiếng ở Việt nam và thời Đệ nhị Cộng hòa ra ứng cử tổng thống. Nhờ Ái Mỹ chỉ lối, FBI bố trí bắt quả tang nhân viên cao cấp bộ Ngoại giao Richard trộm tài liệu mật giao tận tay Daniel. Đường dây nhận tài liệu gồm cả Đại sứ Thơ ở LHQ.

Tháng Sáu năm 1977, Jayden chuyển sang bộ Tư lệnh Hải quân Hoa kỳ ở Âu châu, và vợ chồng Ái Mỹ dọn nhà sang Luân Đôn. Đồng thời, FBI định truy tố Daniel và Richard ra tòa về tội vi phạm an ninh quốc gia và cần nàng làm nhân chứng then chốt để buộc tội. Mặc dù CIA không đồng ý vì như thế nàng sẽ phải xuất đầu lộ diện và họ sẽ mất đi một *asset* (điệp viên) quý báu, nàng quyết định làm nhân chứng với điều kiện FBI và CIA cho nàng cơ hội cuối cùng: giúp anh thoát khỏi Việt nam và thuyết phục cha từ nhiệm ra ngoại quốc sống với gia đình. CIA tặng 10,000 đô la cho Ngô tìm đường vượt biên.

Trong vai trò điệp viên, Ái Mỹ quen thân với ông Thơ và đại sứ VC tại Pháp. Lấy lý do mẹ đang đau nặng, nàng khẩn cầu hai người này can thiệp và đồng thời viết thư thỉnh nguyện lên Lê Duẩn và bộ trưởng ngoại giao VC xin cho ông Sáng được phép xuất ngoại gặp vợ ở Luân Đôn. Hai tuần trước lễ Giáng sinh, ông Sáng bay sang Luân đôn. Ông gượng vui với vợ và con cháu, nhưng rất dè dặt và sợ bị bắt cóc khi nàng khuyên ông hồi hưu sống với bà. Nỗ lực khuyên cha về với mẹ thất bại, khi chia tay nàng rụt rè hỏi cha,

“Nếu con công khai chống chính phủ Cộng sản, họ sẽ làm gì ba?”

“Con là con, ba là ba; ba không chịu trách nhiệm về hành động của con,” ông lạnh lùng trả lời.

Thảm kịch gia đình này là cuộc xung đột giữa ý thức hệ và tình thương. Nhưng lối thương yêu của người chồng và cha không thể nguỉ được. Ai đời bỏ luống vợ con *sống chết mặc bay* suốt 21 năm trời, khi gặp lại muốn đón vợ về chung sống thì lại đòi bà phải “đi học tập,” tức là ở tù để . . . hối tội. Mẹ, Việt Cộng có khác!

Nguyễn Ngọc Hoa

Ngày 15 tháng Chín, 2021